

بسمه تعالی

دستورالعمل اجرایی فرایندهای برنامه ریزی درسی در دانشگاه علوم پزشکی ایلام

مقدمه و ضرورت:

برنامه ریزی به زبان ساده، طراحی نقشه برای رسیدن به آینده مطلوب است و مفهوم برنامه ریزی درسی (Curriculum Planning) به معنای سازمان دهی یک سلسله فعالیت های یاددهی- یادگیری به منظور ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار یادگیرنده و ارزیابی میزان تحقق این تغییرات است.

در واقع برنامه ریزی فرایندی است که در آن تعیین می شود "چه چیز یا فعالیتی، چگونه و کجا، توسط چه کسی باید انجام شود و نتایج با چه روشی مورد ارزیابی قرار گیرند". برنامه ریزی درسی مناسب، علاوه بر نظم و انسجام بخشی به فعالیتها در مسیر روشن دستیابی به اهداف، موجب افزایش همکاری گروهی و انگیزه فردی، استفاده صحیح از منابع، کاهش هزینه های سعی و خطا و ایجاد امکان بازبینی و بازنگری مستمر گامهای برنامه ریزی شده و امکان تحقق اهداف فردی، سازمانی و بهبود عملکرد را به خوبی ایجاد و ارزیابی میزان پیشرفت فردی و سازمانی را فراهم می کند.

نظر به اهمیت موضوع برنامه ریزی درسی و مدیریت و ارتقاء کیفیت برنامه ها در دانشگاه علوم پزشکی ایلام و همچنین لزوم هماهنگی و شفافیت فرایندها و فعالیتهای طراحی، تدوین، نظارت و پشتیبانی در این خصوص، این دستورالعمل در راستای اهداف ذیل تدوین می گردد:

۱. تبیین فرایند تأسیس و راه اندازی رشته (برنامه های درسی) جدید و کمک به بهبود وضعیت موجود
۲. فعال سازی ساز و کارهای ارایه و اجرای پیشنهادات اصلاحی گروههای آموزشی جهت ارتقای برنامه های درسی در حال اجرا و انعکاس پیشنهادات به واحدهای مربوط در وزارت متبوع
۳. افزایش هماهنگی و انسجام فعالیتهای حوزه برنامه ریزی درسی در سطح دانشگاه
۴. - ارایه بازخوردهای لازم به طراحان برنامه ها با توجه به فرایندها و ساز و کارهای متناسب

۵. - ارتقای کیفیت انواع برنامه های درسی (برنامه رشته ها، طرح دوره و طرح درس) و بهبود سازوکارهای مشاوره ای، حمایتی و هدایتی در راستای دستیابی به وضع مطلوب
۶. ایجاد امکان ارزیابی، نظارت و مشاوره به گروهها در ارزیابی برنامه ها و فراگیران سطوح مختلف.

الف) تشکیلات و ساختار ذی ربط و ذی نفع:

الف- ۱) کمیته مرکزی برنامه ریزی درسی دانشگاه در واحد برنامه ریزی درسی مرکز مطالعات و توسعه:

این کمیته با ریاست معاون آموزشی دانشگاه/مدیر مرکز توسعه و دبیری مسئول واحد برنامه ریزی درسی مرکز و با مشارکت تعدادی از مدیران، اعضای هیات علمی دارای تجربه و مدارک مرتبط با آموزش پزشکی برنامه ریزی درسی و مدیریت برنامه های آموزشی و مسئولین (کارشناسان شاغل در مرکز توسعه، دارای مدارک مرتبط و سابقه فعالیت در این حوزه)، تشکیل می شود. توصیه می شود، نمایندگانی از دانشکده ها به عنوان عضو اصلی در کمیته عضویت داشته باشند.

اعضای کمیته با پیشنهاد مسئول واحد برنامه ریزی درسی و مدیر مرکز مطالعات و توسعه و تایید و ابلاغ معاون آموزشی دانشگاه تعیین می شوند. لازم است کلیه فعالیتهای مربوط به ارتقاء، بازنگری و ارائه پیشنهادات اصلاحی در حوزه برنامه های درسی (اعم از برنامه های جاری، راه اندازی رشته ها و طرح دوره و درس) از مسیر این کمیته انجام شود و این کمیته انجام فعالیتهای حمایتی، مشاوره، پشتیبانی و هدایت فعالیتهای پژوهشی را در این حوزه برعهده خواهد داشت.

جلسات کمیته مرکزی برنامه ریزی درسی، حسب مورد متناسب با موضوع، با حضور اعضای اصلی و اعضای مدعو تشکیل خواهد شد.

الف- ۲) کمیته برنامه ریزی درسی دانشکده: این کمیته متشکل از اعضای اصلی (۳-۲ عضو ثابت) و اعضای مدعو (اعضای هیات علمی رشته های مختلف) است که با مشاوره مسئول دفتر توسعه دانشکده و ابلاغ معاونت آموزشی دانشکده به مدت دو سال تعیین و طی یک نامه رسمی به مدیر مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه معرفی شوند

عضوهای اصلی از بین اعضای هیات علمی دارای مدارک رسمی/ غیر رسمی و یا سوابق مرتبط با آموزش پزشکی، برنامه ریزی آموزشی و درسی انتخاب می شوند و جلسات کمیته با حضور اعضای اصلی و نماینده رشته بر اساس موضوع جلسات، رسمیت پیدا خواهد کرد.

الف ۳) با توجه به اهمیت مشارکت دانشجویان به عنوان ذینفع اصلی در فرایند طراحی و بازنگری برنامه های آموزشی، توصیه می شود نماینده/نماینده گانی از دانشجویان (ترجیحا از بین ۱۰ درصد دانشجویان رتبه برتر ورودیهای مختلف هر رشته) با دریافت ابلاغ عضویت در کمیته، به عنوان مراجع اطلاعات برنامه های جاری و نیاز سنجی اختصاصی، در جلسات مرتبط حضور داشته باشند. انتخاب نماینده دانشجویان توسط مسئول دفتر توسعه و با هماهنگی معاون آموزشی دانشکده انجام خواهد شد.

الف - ۴) نماینده واحد برنامه ریزی درسی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه: به منظور ارائه مشاوره، هماهنگی و کمک به ارتقاء کیفی برنامه ها، لازم است جلسات کمیته برنامه ریزی درسی دانشکده با حضور نماینده مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه تشکیل شود.

الف - ۵) مسئول دفتر توسعه دانشکده باید طرح دوره و درس های اساتید را گردآوری و در آغاز هر ترم طی نامه رسمی به مرکز توسعه ارسال نمایند تا پس از پایش و ارزیابی در واحد برنامه ریزی درسی، بازخورد لازم به اساتید داده شود.

ب) فرایند راه اندازی برنامه های درسی جدید (راه اندازی رشته جدید):

ب-۱) درخواست گروه و دانشکده: گروه آموزشی با انجام نیازسنجی آموزشی و بررسی شواهد و مستندات (شناسایی مشکلات موجود و نظرات صاحب نظران و متخصصان حوزه مربوط) به بیان ضرورت و اهمیت تأسیس رشته جدید خواهد پرداخت، و با در نظر گرفتن همپوشانی داخلی (دانشکده) و خارجی (دانشگاه) رشته جدید فرمهای درخواست راه اندازی رشته (مصوب وزارت متبوع) را به دقت تکمیل کرده و درخواست ایجاد رشته جدید را به همراه مستندات، به معاون آموزشی دانشکده ارائه می نماید.

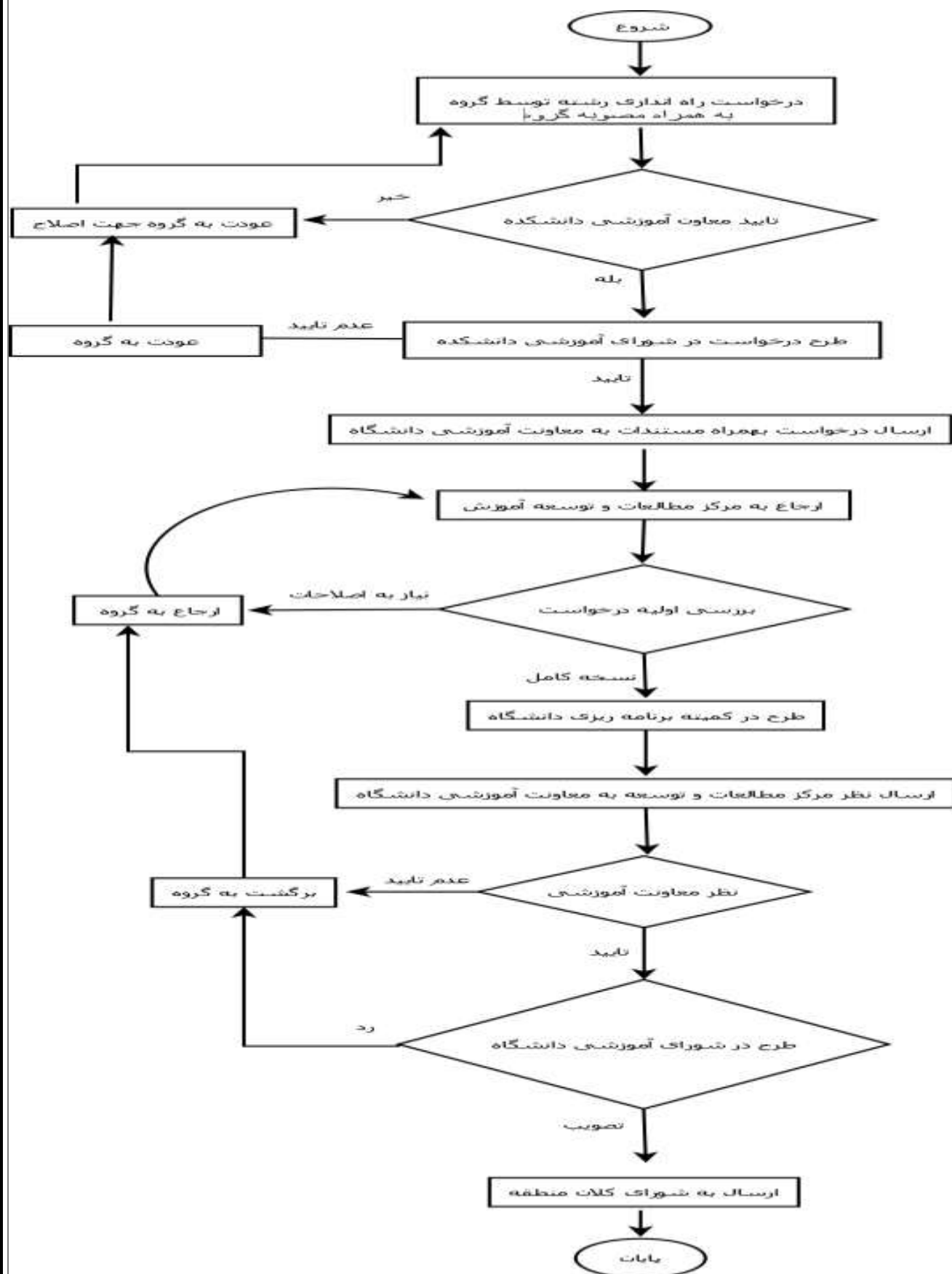
معاون آموزشی دانشکده پس از حصول اطمینان از عدم همپوشانی رشته های درون و فرا دانشکده ای (این امر می تواند با برگزاری نشستها یا مکاتباتی با مدیران گروه، مدیر دفتر توسعه و کمیته برنامه ریزی درسی دانشکده انجام شود)، جلسه تایید درخواست را در شورای آموزشی دانشکده برگزار خواهد کرد، در جلسه تایید درخواست در گروه لازم است حداقل یک نفر نماینده کمیته برنامه ریزی درسی دانشکده حضور داشته باشد.

در ادامه معاون آموزشی دانشکده پس از تایید درخواست را به همراه مستندات و سایر ملزومات مربوطه، به معاونت آموزشی دانشگاه ارسال خواهد نمود.

ب-۲) فرایند تایید درخواست: معاون آموزشی دانشگاه پس از دریافت درخواست راه اندازی رشته از دانشکده، آنرا به همراه مستندات به منظور بررسی کارشناسی (از نظر رعایت دستورالعملها و اصول علمی طراحی برنامه درسی) به مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه ارجاع می نماید،

- ❖ مرکز مطالعات و توسعه با شناسایی نماینده تام الاختیار گروه، مستندات درخواست را بررسی و موارد نیازمند اصلاح را به گروه متقاضی اعلام و رونوشت مکاتبات بین مرکز و گروه آموزشی برای معاونت آموزشی ذیربط ارسال می نماید.
- ❖ گروه با بررسی و انجام اصلاحات مدنظر مرکز مطالعات و توسعه آموزش در متن و مستندات پیوست، نسخه نهایی را به مرکز ارسال می کند
- ❖ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پس از دریافت نسخه نهایی درخواست را به همراه مستندات در کمیته برنامه ریزی درسی طرح می کند و پس از بررسی در جلسه کمیته برنامه ریزی درسی، مرکز توسعه نظر خود را به انضمام صورتجلسه کمیته به معاونت آموزشی دانشگاه اعلام می نماید.
- ❖ معاون آموزشی دانشگاه باتوجه به نظر مرکز مطالعات و توسعه آموزش، درخواست را به دانشکده برگشت داده یا در جلسه شورای آموزشی دانشگاه طرح و در صورت تصویب به شورای کلان منطقه ارسال می نماید.

ب-۳) فلوچارت راه اندازی برنامه های درسی جدید:

ج) بازنگری برنامه درسی رشته های موجود:

بازنگری برنامه های درسی در حال اجرا با همکاری اعضای گروه و کمیته برنامه ریزی درسی دانشکده و با در نظر گرفتن مصوبه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در خصوص واگذاری اختیار برنامه ریزی درسی به دانشگاهها در راستای ارتقای توانمندی فراگیران، انجام خواهد شد

فرایند آن به این صورت است که اعضای گروه پس از گردآوری مستندات لازم در ارتباط با ضرورت بازنگری برنامه درسی (مستندات ارزیابی و نیازسنجی برنامه موجود و کاستی های آن و مقایسه با برنامه های دانشگاههای معتبر داخلی و خارجی و نظرات صاحب نظران و ...) پیشنهادات را در جلسه ای مشترک با کمیته برنامه ریزی درسی دانشکده به تصویب خواهند رساند و در گام بعدی معاون آموزشی دانشکده مستندات را طی نامه رسمی به معاون آموزشی دانشگاه ارسال خواهد کرد. معاون آموزشی دانشگاه مستندات را به مدیر مرکز توسعه ارجاع می نماید تا پس از بررسی و تصویب در جلسه کمیته برنامه ریزی درسی دانشگاه، مجددا در اختیار معاون آموزشی قرار گیرد تا در شورای آموزشی دانشگاه ارائه و تصویب شود.

در صورتی که تغییرات در سطح اختیارات دانشگاه باشد (بر اساس اصلاحیه دستورالعمل واگذاری اختیار برنامه ریزی درسی به دانشگاههای علوم پزشکی دارای هیأت ممیزه، مصوب سی و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۸۶/۸/۲۹ و سایر بخشنامه ها و دستورالعملهای مربوط) جهت اجرا به دانشکده و گروه ارسال خواهد شد و در غیر اینصورت پیشنهادات و مستندات مربوطه طی یک نامه رسمی با امضای معاون آموزشی دانشگاه، جهت بررسی به هیأت محترم مورد ارسال خواهد شد.

د) طراحی یا بازنگری طرح دوره و درس:

فرم طراحی طرح دوره و درس توسط واحد برنامه ریزی درسی تهیه و با تصویب کمیته برنامه ریزی درسی دانشگاه جهت اجرا به دانشکده ها ارسال می شود و مسئولین دانشکده و گروهها باید ضمن بارگذاری در سایت گروه و دانشکده ترتیبی اتخاذ نمایند تا پیش از آغاز هر ترم توسط اساتید تکمیل و در ابتدای ترم در اختیار دانشجویان قرار داده شود.

دفتر توسعه دانشکده باید یک نسخه از طرح دوره و درسهای اساتید را در ابتدای هر ترم گردآوری و ضمن ارائه بازخورد به اساتید فایلها را در اختیار مرکز مطالعات و توسعه قرار دهد تا پس از پایش و ارزیابی، بازخورد لازم به مسئولین دانشکده و اساتید داده شود.

پس از ارزیابی طرح دوره و درسها در واحد برنامه ریزی مرکز توسعه، مدیر مرکز توسعه نتایج را طی نامه به روسای دانشکده اعلام می کند. پس از ارجای نتایج به معاون آموزشی دانشکده و مسئول دفتر توسعه توسط رئیس دانشکده، مسئول دفتر توسعه، نتایج و بازخوردهای لازم را به اساتید ارائه می نماید.

اعضای هیات علمی می توانند پیشنهادات بازنگری و تغییرات طرح دوره و درس را از طریق کمیته برنامه ریزی درسی و مسئولین دانشکده به مرکز توسعه و واحد برنامه ریزی درسی ارائه نمایند تا پس از بررسی و بحث در جلسه کمیته برنامه ریزی درسی دانشگاه در مورد آن تصمیم گیری شود.

- کلیه فعالیتهای پژوهشی مرتبط با حوزه برنامه ریزی درسی (اعم از ارزیابی، طراحی، بازنگری و ...) باید با هماهنگی و اطلاع واحد برنامه ریزی درسی مرکز مطالعات و توسعه انجام شود.